№ 93 (289) Ausgabe A.

HOMAN

Cena z pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty.: na 1 hod—10 m. 80 fen., na ½ hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies.—90 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcyi: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracyi i ekspedycyi: M. Stefanskaja 23.

CANA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi litarami — 25 fen.; drobnyja abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 93 (289) Hod III. Wilnia. 26 listapada 1918 h. Cana 10 fen. (5 kap.)

„Za Rasieju 1914 h.“

WŁADZIWASTOK (Reŭter). 20.XI. Hien. Kołčak naznačany dyktataram Rasiei. Hien. Chařwat i Iwanoŭ pryznali nowaju dyktaturu.

HELSINGFORS. 24.XI. Na nadzwyčajnym pasiadžeńni Maskoŭskaha sawieta pastanoŭlena abwieścić Maskoŭskuju huberniu na nadzwyčajnym pałažeńni dziela kontrewolucyjnaha ruchu.

U Nowačerkasku sklikajecca kongres monarchistaŭ.

Z Kijewa nakazywajuć što čarnamorski fłot padniaŭ ruski impieratarski fłah.

Z Waronieža nakazawajuć, što tudy prybyŭ połk z b. rasiejskich aficeraŭ, kawaleraŭ św. Juryja.

U Rastowie la Donu ŭtwaryłasia ministerstwa ŭsierasiejskaha ruchu, składzenaje z hien. Łukomskaha hien. Makarenka, min. Sozonawa, jaho pamočnika Naratawa i Sciapanowa.

Z Kaciarynadara nakazawajuć, što tam 14 adčyniłasia paŭnočnaja rada, na katoraj było zajaŭlena što sajužniki stawić hetkija warunki: 1) pradstaŭnictwa adzinaj i niedzialimaj Rasiei na mirnym kogresie, 2) spyn wywazu jemirnych rečaŭ z Rasiei, 3) zwarot Rasiei ŭsich terytoryj z hranic j 1914 h. 4) zaniatku ważniejšych strateh čnych punktaŭ sajuźnikami.

Sajuźniki ŭtwaryli ŭ Čornym mory try fłockich punkty: Adesa, Nowarasijsk i Warna, adkul pačniecca pachod prociŭ bolšewikoŭ. U Warnie spadziajucca wialikaj armii z Makiedonskaha frontu.

16 rasiejskaja delehacyja ab miry wyjechała z Kijewa u Maskwu.

LONDON (Reŭter). Llojd-Džordž skazaŭ u publičnaj pramowie, što maskoŭskija bolšewiki prabujuć pašyryč anarchiju na ŭsiu Eŭropu. Anhlicki ŭrad budzie dalej wieści swaju rabotu, nie paddajučysia ŭpływu hetaha kirunku.

BERLIN. (W.T.B.). 25.XI. Spaŭniajučy Kamitet Rabotnickaj i Sałdackaj Rady ŭ Berlinie kaža ŭ adoźwie, što jaho metaj jość arhanizacyja ŭradu nowaŭtworanaha sajuza niamieckich respublik. Nielha dapuścić razrywu miž paŭnočnaj i paŭdniewaj Niamieččynaj. Z hetaj metaj sklikajecca na 16 śniežnia wialikaje sabrańnie delehataŭ Sałdackich Rad.

BERLIN. 25.XI. Na protest niamieckaj kamisii ab zamireńni prociŭ nialudzkaha wypaŭnieńnia jaho sajužnikami francuski prezes adkazaŭ: »adkaza na protest nia budzie dadziena.

LUBLANY. 24.XI. Hazety nakazawajuć, što prybyŭšy ŭ hawań Fiume (Reka) amerykanski flocki kamendant zajawiŭ, što hawań Fiume pawinna paležyć da paŭdniowych sławian, a nie da italjancaŭ.

DREZDEN. (W.T.B.). 24.XI. Anhlickija hazety kažuć, što sajuźniki pilna pryhladajucca da zdareńniaŭ nawakoł imperatara Wilhelma i majuć dowady proci jaho. Klemanso pryniaŭ rašučyja miery, katorych rezultaty buduć wiadomy ŭ bližejšyja dni.

KIEU. (W.T.B.).. 23.XI. Francuski konsuł Eno pawiedamiŭ dekleracyju sajužnikam, u katoraj. miž inšym, kažacca: my budziem paddzieržawać urad hetmana, i prychodzim na Ukrainu jak pryjacieli narodu».

KIJEU. 23.XI. Ukrainskija ŭradowyja wojski ŭ wakolicach Kijewa raźbili nacyjanalnyja ŭkrainskija wojski i ŭsiudy ich adcisnuli nazad.

LUBLANY (W.T.B). 20.XI. Italjanski hubernatar zahadaŭ zaraz-ža raspuścić paŭdniowa sławianskuju nacyjanalnuju radu ŭ Tryeście.

WIENA (W.T.B.) 25.XI. Učora italjancy zaniali stalicu Tyrola, Instruk.

AMSTERDAM (Hawas). 24.XI. Prezydent Wilson pryjaždžaje ŭ Francyju 12 sniežnia.

BERLIN. 23.XI. Zabastoŭka hornych rabotnikaŭ zachapiła ŭsiu wierchoŭnuju Sileziju.

LONDON (W.T.B.). 24.XI. Hazety nakazywajuć, što anhlicki wajenny flot dawiedajecca da niamieckich wajennych hawańniaŭ Wilhelmshafen i Kil, kab prakanacca u tym, što niemcy wypaŭnili ŭziatyja na siabie abawiazki zamireńnia.

ŽENIEWA. 24.XI. U anhlickich palityčnych kruhach wiadziecca prapahanda zaniać wojskami Berlin, kab Niamieččyna zrabiłasia bazaju dla ekspedycyi sajuźnikaŭ na Rasieju. Francuskaju socyjalistyčnaja piečać enerhična pratestuje prociŭ henych prajektaŭ.

LONDON (Reŭter). 24.XI. Niekatoryja miesty pryniali rezolucyju ab wydańni Sajuźnikam niamieckaha impieratara i sudu nad im.

Wilnia, 26 listapada 1918 h.

Pryjšoŭ čas, kali kožny biełarus pawinien uziacca za ščyruju enerhičnuju rabotu. Usiakaje ahilańnie, usiakaje puščańnie ŭ addal ciapier wialiki prastupak. Narod znaje, što jon ciapier pawinien štoś rabić i ždže rady i pomačy ad biełaruskich arhanizacyj, ad biełaruskaj intelihencyi. Častyja delehacyi da Biełaruskaj Rady ŭ Wilni i Biełaruskaj Socyjalistyčnaj Hramady jak najlapiej świedčać ab hetaj wialikaj patrebie pamahčy narodu. Dyk kožny chto tolki pačuwajecca da biełaruskaj nacyjanalnaści pawinien pryniacca za rabotu nad arhanizacyjaj šyrokich narodnych mas. Za asnowu dla arhanizacyi pawinna być pryniata socyjalnaje i nacyjanalnaje ŭświedamleńnie. Budzić užo nia treba, biełaruskaja masa ŭzwarušana. Ciapier treba ŭmieć tolki ŭkładać jaje ŭ patrebnyja biełaruskija formy. Šmat dzie biełaruski narod zusim świadomy, a tam dzie jon nieświadomy, treba na socyjalnym hruncie pakazać tuju karyść, jakuju jamu daje swaja biełaruskaja arhanizacyja swaja oryjentacyja i swaja dziaržawa i hetkim sposabam pamału dachodzicca i da nacyjanalnaha ŭświedamleńnia, kali narod, nad katorym hetulki było maskoŭskaha i polskaha panskaha ździeku pačynaje lčyć siabie čaławiekam roŭnym z druhimi, šanawać u siabie swaje nacyjanalnyja asabliwaści, hardzicca, što jon biełarus. Nacyjanalnaje uświadamleńnie, lboŭ da swaje mowy i ŭsiaho swajho rodnaha patrebna jak dziela nacyjanalnaha ŭświedamleńnia narodu tak i dziela adradžeńnia naahul čaławieka, bo tolki ludzi, katoryja nia buduć uważać siabie i swaje mowy čymś horšym, nižšym, mohuć stać wolnymi ludźmi. Treba ciapier dziela ŭświadamleńnia jak najbalej šyryć biełaruskuju literaturu i asabliwa biełaruskija ahitacyjnyja knižki i adozwy. Niachaj niabudzie niwodnaha čaławieka, katory nia čytaŭ-by biełaruskich knižak.

Kožnaja biełaruskaja arhanizacyja pawinna być źwiazana z susiednimi biełaruskimi arhanizacyjami i usie biełaruskija arhanizacyi z swajoj centralnaj arhanizacyjaj Biełaruskaj Radaj u Wilni.

Aprača zwyčajnaj socyjalna-nacyjanalnaj i palityčnaj ahitacyi patrebna ŭžo jak najbardžej pačać ahitacyju za šyrejšuju oryjentacyju na Bałtyckaje mora, kab zrabić federacyju Biełarusi, Litwy i Bałtyki. Hetkaja ahitacyja pawinna być nia tolki miž intelihencyjaj, ale pa mahčymaści miž usim narodam. Užo hetaja sprawa skranułasia z taho miortwaha punktu, na jakim jana da hetul była. Litoŭskaje pradstaŭnictwa ciapier taksama ničoha nia maje prociŭ hetkaj federacyi. Swiadomaje hramadzianstwa ŭsich bałtyckich narodaŭ (biełarusy, ličwiny, łatyšy i estoncy) pawinna ciapier z usioj siły pracawać nad ŭtwareńniem hetkaha federatyŭnaha hasudarstwa, a tady nichto nia budzie mieć patreby bajacca ahulnych zachodnich i ŭschodnich niepryjacielaŭ tady skončacca ŭsie tyja niahodnyja hutarki ab tonkaj litoŭskaj pałasie la mora i h. p.

Nowy sposab krutni-mutni.

Jość šmat sposabaŭ, katorymi našyja niepryjacieli starajucca ašukać biełaruski narod. Kožny starajecca ašukać pa swojmu. Hetak polskija pany starajucca dawodzić biełarusam, byccam mowa biełaruskaja prostaja, brydkaja, što byccam polskaja mowa, naadwarot, wielmi charošaja. Polskaja endecyja dawodzić, što byccam kožny pawinien chacieć być panam, a kab być panam, treba kaniečna ŭmieć papolsku i h. d.

Ale hetkim prostym sposabam možna ašukać tolki ciomnaha čaławieka za toje jość inšyja nowyja sposaby krutni-mutni, na katoryja paddajucca časam i nia zusim ciomnyja ludzi. Hetki nowy sposab užywajuć polskija socyjalisty. Jany kažuć, čaho wam bajacca Polščy, kali jana budzie demakratyčnaja. Polski proletaryjat nia budzie kryŭdzić biełaruskaha proletaryjatu, polski sialanin nia budzie kryŭdzić biełaruskaha sialanina. My adkažam, što da hetul, kali polski inžynier budawaŭ kaścioły i inš. na Biełarusi, to jon abminajučy miascowaha biełaruskaha rabotnika, najmaŭ z Polščy polskaha rabotnika i polski proletaryjat išoŭ i adbiraŭ kusok chleba biełaruskaha proletaryjatu. Pakul Polšča budzie ŭ adnym hasudarstwie z Biełarusiaj heta budzie zaŭsiody, chacia-by z pryčyny wyšejšaj kultury polskaha rabotnika. Pry swaim-ža Biełaruskim hasudarstwie biełaruski rabotnik pry pomačy adkryćcia hasudarstwam škoł i h. p. moh-by skora zraŭniacca z rabotnikami kulturniejšych narodaŭ, čaho nie mahło stacca, kali-b nas zachapili palaki, bo Polščy nia było-b nijakaje racyi padymać adnamysłowymi sposabami na wyšajšuju stupień čužoha narodu. Biełarusy adstali ad palakoŭ i złučycca z imi heta značyła-b toje samaje, što złučycca kamaru z rakam. Nie, my pawinny spačatku daraści, raźwicca, a tady ŭžo dumaći ab supolnym žyćci, a nia być chwastom u druhich, nia być čužymi parabkami.

Što-ž datyčyć demakratyčnaści socyjalistyčnaści Polščy, dyk ab hetym my majem prawa sumlewacca. Prynamsi hetki demakratyzm, jaki ciapier jość, ničoha dobraha nam dać nia moža, a ŭziać moža ŭsio. Piłsudzki i Dašynski socyjalisty, adnak Dašynski zabraŭ čysta ukrainskaje miesta Pieramyšl. Daj Boža kab Polšča była prynamsi hetkaj demakratyčnaj, jak Francyja, adnak francuskaja buržuazija śsie kroŭ z ludziej swaich koło-

nij. Woś-ža takimi kolonijami była-b Biełaruś i Litwa ŭ polskim hasudarstwie. Dzie rozwity balej proletaryjat, tam raźwita balej i buržuazija i kab Biełaruś była pryłučana da Polščy, to polskaja buržuazija pastarałasia b pierasialić na Biełaruś swaje proletarskija i sialanskija mety, kab asłabanić sabie miesca ŭ Polščy, nia kažučy ŭžo ab tym, što jana i sama chlynuła na Biełaruś i Litwu. Štož datyčyć polskaha sialanina, dyk jon nijakaj światomaści internacyjanalistyčnaj nia maje i najlapiej ŭciskaŭ by biełaruskaha sialanina. Kali nam kažuć polskija socyjalisty, što jany Piłsudzkaha i Dašynskaha dobrymi socyjalistami nia pryznajuć, my adkažam, što i my nia pryznajom ich dobrymi praŭdziwymi socyjalistami, adnak pakul my majem dzieła tolki z błahimi, dyk i našy adnosiny pawinny być jak da hetkich.

To ŭznoŭ kažuć, što Biełaruś abo Litwa nia moža być niezaležnaj, bo nia maje swaich minerałaŭ: soli, žaleza, wuhalla. Kali Biełaruś budzie pryłučana da Polščy, to minerały ŭ jaje niežjawiecca, ich usio roŭna treba budzie prywazić z čužoha kraju, a chto paručycca, što taryf za pierawoz pa čyhuncy z Polščy ŭ Biełaruś nia budzie daražej kaštawać, čymsia myta za pierawoz praz hranicu, bo taryf buduć ustanaŭlać pałaki. Biełaruś-ža jak Litwa majuć pryrodnyja bahaćci (les, zbožža), na katoryja achwotna buduć mianiać inšyja hasudarstwy (jak Ukraina minerały. Treba wiedać, što niama niwodnych kałos, niwodnych ciełežak na Ukrainie, katoryja nia byli-b zrobleny z biełaruskaha lesu.

Niezaležnaść daje tuju wialikuju karyść, što ŭsio bahaćcie kraju astajecca ŭ tutejšaha narodu, a nia wywozicca čužnikami.

Biełaruś maje zusim inšy charaktar, čymsia Polšča. Biełaruś kraj ziemlarobny, a Polšča pramysłowy. Polšča oryjentujecca na zachad da Gdanska i Čechi, i Biełaruś-ža musić oryjentawacca na Bałtyckaje mora ŭ kirunku federacyi z Litwoj i Bałtykaj.

P. Stanič.

Smalenščyna.

Biełarusam Horadnienskaj i Wilenskaj hub. zdajecca, što byccam užo ŭ Smalenskaj hub. žywuć užo nie biełarusy, a maskoŭcy. Tymčasam heta zusim nia tak: aprača 2 maskoŭskich pawietaŭ usia Smalenskaja hubernia ščyra biełaruskaja, pry hetym biełaruski narod Smalenskaj hub. zusim užo nia tak abmaskaleny, jak kamu časam zdajecca. Kab pakazać jak ćwiordaja biełaruščyna ŭ Smalenskaj hub. my apišam tut Rosłaŭlski pawiet, katory lažyć na paŭdnia-ŭschod ad Smalensku. Biełarusy Rosłaŭlskaha pawietu adroźniawajuć siabie ad inšych susiednich nacyjanalnaściej pry hetym dla nazowu samych siabie i swaich susiedaŭ Rosłaŭlskija biełarusy zachawali staryja terminy, katoryja ŭžywalisia jašče za časaŭ Wialikaha Kniažstwa Litoŭskaha. Hetak jany nazywajuć siabie „ruski“, maskoŭca „maskal“ i ukrainca «ukrainiec», naprykład: « Z wiažmy pryjechali maskali. Pajechaŭ pa sol na Ukrainu» i h. p. Hetkim adroźnieńniem rosłaŭlski biełarus pakazawaje, što jon bolš świadomy swaje nacyjanalnaści, čymsi ŭsiakija inšy biełarus. Rosłaŭlcy ličać siabie źniewažanymi, kali ich nazwać maskalami.

Hamaniać rosłaŭlskija biełarusy ŭwa ŭsim pawiecie pabiełarusku, choć wiedama, z pryčyny doŭhoj rusyfikacyi ŭ mowie jość šmat maskalizmaŭ.

Pieśni piajucca ŭsiudy biełaruskija i matywy ŭ ich zachawalisia ščyra biełaruskaja. Pa matywach pieśniaŭ niemahčyma adroźnić biełarusaŭ Smalenskaj i Wilenskaj hub. Kab pakazać, jakaja biełaruskaja mowa ŭ Rosłaŭlskim pawiecie, ja prywiadu adnu pieśniu, što tam piajecca woś jana:

Usiaki ŭ miry čaławiek
Swaju naturu maješ:
Adzin płačać cely wiek,
A druhi śpiawaješ.
A jak duža horka stanie
Hora abajmuje,
Nie skažu ja horka dola,
U prysiadku pajdu ja.

Zwyčai, abrady i inš. zachawalisia tut ščyra biełaruskija i dzieržacca nawet ćwiardziej, čymsia u inšych miascoch Biełarusi. Pryčynaj hetaha jość miž inšym i toje, što rasłaŭlskija biełarusy nia haniacca za mieskimi zwyčajami.

Dziela hetaha samaha ŭ Rosłaŭlskim pawiecie zachawalisia i nacyjanalnyja biełaruskija ŭbory Tut nosiać świtku z biełaha sukna, katoruju nazywajuć županom. Da župana dziela charastwa ŭ roznych miascoch (na hrudziach i inš.) wyšywajucca čyrwonyja šnurki. Nosiać šapku mahierku i inš.

Hulajuć biełaruskija skok: miacielica hałubiec i inš.

Da wajny biełaruskaha ruchu ŭ Smalenščynie bliza što nia było. *) Padčas wajny i asabliwa rewalucyi ŭ Rasiei, dziakujučy sustrečy z światomaj biełaruskaj intelihencyjaj inšych biełaruskich huberniach, zjawilisia i smalenskaja świadomaja biełaruskaja intelihencyja. Hetaja intelihencyja i pawinna wieści dalej ščyra biełaruski ruch u Smalenščynie. My wierym, što našyja darahija, slaŭnyja kališ smalenskija krywičy adrodziacca ŭ niedalokaj budučynie da nowaha žyćcia razam z usim biełaruskim narodam.

Maksim Sakolič.

*) Nam wiadomy tolki biełaruskija pismienniki z Krasnieskaha pawietu.

Jak robiaca u nas polskija pradstaunictwy.

Adnym z miesc panskaj polskaj ahitacyi jość Lidzki pawiet. Tut pany razjaždžajuć pa wioskach i ŭsiakimi chitrymi ŭmaŭlajuć sialan padpisawacca pad prośbami da Rady Regiencyjnaj ab pryłučeńni da Polščy i ab prysłańni polskich legijoneraŭ. Pamahajuć u hetym i lidzskija ksiadzy pałaki, dziekan i probašč. Dachodzić nawiet da hetkich zdareńniaŭ, što naprykład puščajecca pahałoska što dziekan wydaje kwitki na darmowy chleb. Narod kidajecca da dziekana, a dziekan pasyłaje ich da probašča, katorych nie hramotnych ludziej padpisawaje pad prośbaj ab pryłučeńni da Polščy i h. p.

Usia hetaja niahodnaja rabota ba łamuctwa i many dziejecca tut zaŭsiody i nikoha nia dziwić. Ale woś polskim panom, spałochanym rewolucyjaj, zachaciełasia čahoś wialikšaha, pany, kab zmacawać swajo panawańnie nad harotnym narodam, pastanawili arhanizawać „polskuju radu lidzkaj ziamli». Kab heta było ŭ inšym časie, dyk pany na mužykoŭ i ŭwahi nie źwiarnuli. Ale ciapier rewolucyja i panom patrebna była sialanskaja zakrasa. Adnak nia hledziačy na ŭsie starańni panom udałosia pryciahnuć tolki niekalki čaławiek. 10 listapada naznačana było sabrańnie kab wybrać polskuju radu. Sabrańnie adbywałasia u klabanii, u dziekana. Na hetaje sabrańnie było pryciahniena tolki kala 12 čał. sialan, a rešta byli pany. Adkryŭ sabrańnie ks. dziekan, katory hawaryŭ ab bahaćci Polščy, ab patrebie pryłučeńnia da jaje, ab legionerach i h. d. Jak pryšło da «wybaraŭ» u polskuju radu, to pany wystawili adrazu swaich kandydataŭ. Jak pryšla sprawa da sialan, dyk nia było z čaho wybirać i zakrystyjan adličyŭ 8 čał. i ŭpchnuŭ jak pradstaŭnikoŭ ad sialan. Hetak była ŭtworana «polska rada ziemi lidzkiej».

Symon Słaŭruk.

List u redakcyju.

Panie Redaktar!

Čytaju Homan, z katoraha wiedaju aba ŭsim tym, što ŭ našym Biełaruskim kraju wyrablajuć pałaki. Balić serca. Moŭčać mie mahu.

Prašu Redakcyju nie adkazać nadrukawać u Homanie ma'ch kolki słoŭ da bratoŭ Biełarusaŭ:

Braty Biełarusy!

Hurtujciesia da baraćby i damahajciesia jak tolki možna procia polonizacyi našaje Baćkaŭščyny — Biełarusi. U našym kraju, pamiž Biełarusaŭ-Katalikoŭ i Prawasłaŭnych, nia moža być miesca polskamu panawańniu, bo tut nia Polšča a Biełaruś. My patrapim zbudawać swaju budučynu i žyć sami biez Pałakoŭ. — Niachaj u sercy kožnaha Biełarusa, asabliwa Katalika, zaświeć lubonaja iskra da ŭsiaho swajho Biełaruskaha i jana niachaj zniščyć da zwańnia toje fałšywaje paniaćcie polščyny, katoraje pasiejana polskaj prapahandaj asabliwa pamiž ziemlarobaŭ Katalikoŭ u wioskach. — Ahlaniciesia nawakoł siabie, pahladziecie na ŭsio swajo rodnaje biełaruskaje i ŭbačycie, jaki łancuh na šyju wam hatujuć pałaki. —

Pamiatajcie, što my Kataliki-Biełarusy, a nie pałaki i što my zhiniem, što ŭsio našaje rodnaje zhinie pad polskim jarmom kali my ciapier nia ŭsuniem polskamu apetytu haračy razon u zuby. —

Čas nastaŭ, dyk nie nakidajcie na siabie čužoha jarma. «Niachaj žywie našaja Wolnaja, Niezaležnaja Biełaruś!

Wajenna-pałonny katalik, **Anton Hajduk**, z Jałoŭki, Waŭkawyskaha pawietu.

U Wilni i wakolicach

× **U Biełaruskim Klubie** što niadzieli ŭ 3 h. dnia bywajuć ahulnyja sabrańni biełarusaŭ.

× **Wydawiectwa Biełaruskaha Kamitetu.** Biełaruskaja Hramatyka dla škoł. Napisaŭ kandydat filolohii Piecarburskaha uniwersytetu B. Taraškiewič. Wyšli dwa asobnyja wydańni ruskimi i łacinskimi literami. Cana knižki 1 mr. 50 f.

I. Sierbaŭ.

Ab biełaruskaj narodnaj pieśni.

(Hladzi «Homan» № 92).

Jaryła. U zachodnia-paŭdniowaj Biełarusi, zamiesta Siemika, zachawalisia astačy wiesnawoha świata Jaryły. Dziaŭčaty ŭ świata źbirajucca na wysokich, miascoch robiać kałysku, husajucca (kałyšucca) i piajuć kuśliwa-cyničnyja pieśni. Žarty ich skirawany procia niabytych dziaŭčat i chłapcoŭ, katoryja čamuś jašče nie žanilisia. Pieśni pačynajucca i kančajucca šyrokim zyčnym wykrykam: Wa-la-lom!

Da na wulicy
Jaryłowica!
Oj ciažka chłapcom
Piatrowica.
Da sudzi-ž, Boža,
Piatra daždać,
Što Piatra daždać
Chleba nažać.
Oj, tahdy pojdam
U Žycin ŭ dzieŭki!
Da ŭ Žycinie dzieŭki
Charošyja.
Oj, da ŭsie-ž jany
Bahatyja:
Dajuć padarki
Krapiŭnyja!.. *)

* * *

Oj, na wulicy
Kraju nietu!
Da kaho-ž heta
Tutaka nietu?
Maładoj niama
Pałažački!
— Da lahła-ž by jana
Kałodaju,
Što kałodaju
Usio dubowaju.
Oj, štob na duba
Jana lezła,
Da dubowuju
Karu hryzła.
Oj, štob na dubie
Holle łamała,
Štob swaje zuby
Pałamała,
Nam tyłja zuby,
Pradawałał... *)

* * *

Chmiel na tyčynku
Nawiwajecca,
Baćka dačkoj
Nabiwajecca:
Oj, zlaciu moj, zlaciu
Ważmi maju dačku!
Oj, ma a-ž dačka
Da rabotnica.
Na pastwu žanie —
Kudzielku pradzie,
A z pastwy žanie —
Pačynački ŭje!
— Jak prydzie niadziela —
Miašok nadzienie,
A pryjdzie druhaja —
Miaška nia majeł... *)

Zwaročańnie ŭ hetych pieśniach da Jaryły robić dahadki, ci nie pawažali Jarylu za apiakuna pierwabytnaje žaničby u časy ŭchopu žonak. Tym balej, što ŭ kuskoch adnaje z pieśniaŭ malujecca nawiet abraz uchopliwańnia, prykładam:

Oj, ši chłopcy
Usie miažoju,
Pili jany miod
Usio dzłažojuł
Oj, išli dzieŭki
Watahaju
Da pili smahu
Bakłahajuł... **)

Jasna, što dziaŭčaty całaj watahaj mahli wychodzić na hranicu swaje ziamli i krykam «Wała-lom!» dawać znak dziaciukom susiedniaha plamia ab swaim žadańni być uchoplenymi. Dziaciuki wychodzili da dziaŭčat, častawali ich miodam, umaŭlalisia i ŭ chapiŭšy ich uciakali damoŭ.

(* M. Žycin.

*) M. Žycin.

(** M. Žycin.

Ad administracyi.

«Homan» wysyłajecca tolki pa zakazu z miesc. Dyk kudy prychodzić ekzempiarau «Homana» pomała, prosim na miescu) becy‿ku, kniharniach i h. p.) damahacca wypisawać balej. Tak sama kudy «Homan» prychodzić nia tymi litarami, jakimi choćuć, pawinny ab hetym zajawić u siabie na miescy.

× Biuro Biełaruskaj Socyjalistyčnaj Hramady pamiaščajecca na Wilenskaj wul. № 33 kw. 1.

× Aficerau, sałdatoŭ, jurystaŭ, ahranomaŭ i inš. prosiać zarehistrawacca ŭ Biełaruskaj Radzie Wilenskaja № 33.

× Wajennaja cenzura cywilnaj karespondencyi spyniajecca. Listy možna ciapier pasyłać u zaklejenych konwertach.

× Z žydoŭskaj hramady. Na žydoŭskim sabrańni 20 listapada była prynlata rezalucyja, kab wybary u tutejšaj žydoŭskaj abščynie byli na as nowie ahulnaha, roŭnaha, prostaha i proporcyjanalnaha wybarnaha prawa z učaściem usich asob, jak mužčyn, tak i žonak (kabiet) starejšych za 20 hod.

× Nowiny Litewskie. Pačała wychodzić nowaja štodziennaja polskaja hazeta «Nowiny Litewskie». Hazeta krajowaja i staić na hruncie niezaležnaści Litwy. Redaktar-wydawiec B. Stadziewič. Adres redakcyi i administracyi: Wilnia, Sw. Jurskaja w. № 22—16.

× Prodaž wajennych pradpryjemstwaŭ. Elektryčnaja stancyja na Kaliwaryjskaj pradajecca z usimi pryładami i zapasami. Pryśc za padrobnaściami u hornizonnaje ŭpraŭleńnie na Inžyniernaj.

Stojučy na bieraze Willi na rahu Łukiškaj i św. Jakuba wialiki dreŭlanny chleŭ pradajecca. Pa wiestki zwaročawacca 2-ja Jakubskaja № 16, aŭtomobilnaja kalona.

× Sałdackaja Rada Wilni drukuje adozwu, što wajennyja, majuć prawa nasić aružža tolki pry spaŭnieńni pawinnaściej. Dziela sprob rabić rekwizycyi ad imia Sałdackaj Rady, nakazawajuć, što Sałdackaja rada nijakich rekwizycyj u cywilnych nie rabiła i nia robić i što asoby, katoryja robiać hetkija pretenzyi pawinny być aryštawany. Z druhoha boku, zajawy žycharoŭ, byccam Sałdackaja Rada abwieściła nie isnujučymi tyja ci inšyja zahady ŭłady, tak sama niepraŭdziwy. Usie zahady ŭłady majuć siłu, kali jany tej-ža ŭładaj nie skasawany.

× Wajenny aukcyjon. U sieradu 27 listapada ŭ 1 hadz., u siomym bataljonie rekruckaha depo na Łomžynskaj wulicy, budzie pradawacca z torhu niepatrebnaja majemaść rekruckaha depo.

× Budaŭničy addzieł. № 110, Uźbiareżnaja № 4 pradaje telehrafnyja słupy katoryja maje na składzie.

× Biuro s-d. rab. partyi Litwy i Biełarusi (Internacyjanalistaŭ) pamiaščajecca na Wilenskaj wul. 20 kw. 3. u kwatery t-wa Kulturnaha Sajuzu.

× Tutejšy wajenny sud na swaim pasiadžeńni 22 listapada zasudziŭ Michała Hredzisa za ŭčaście ŭ razbojnickaj bandzie pačynajučy z 1917 hodu na 10 hadoŭ turmy. Kara śmierci nie mahła być spoŭnienaj, bo prastupnik nia maje poŭnych hadoŭ.

× Štadthaŭptmann apawiaščaje, što pawinnaść płacić padatki apošnimi zdareńniami nia źniščana. Chto nie zapłacić u termin, u taho woźmuć siłkom.

Z USIAHO KRAJU.

Ahulnaje pasiadžeńnie Biełaruskaje Rady ŭ Wilni.

U niadzielu 24 listapada było ahulnaje pasiadžeńni Biełaruskaje Rady ŭ Wilni. Pryjechali čeny z prowincyi z Horadnienskaj i Wilenskaj hub.

Delehacyi da Biełaruskaj Rady ŭ Wilni.

U apošni čas da Biełaruskaj Rady ŭ Wilni pryjaždžaje šmat delehacyj z Horadnienskaj i Wilenskaj hub. Delehacyi informujuć ab pałažeńni ŭ swaich pawietach, wołaściach i wioskach, radziacca ab arhanizacyi i dawiedawajucca bližej ab palityčnym kirunku swaje centralnaj arhanizacyi Biełaruskaj Rady ŭ Wilni. 19 i 20 listapada pryjaždžaŭ da Biełaruskaj Rady ŭ Wilni delehat ad Horadnienskaha Biełaruskaha Kamitetu, staršynia jaho A. Hrykoŭski.

Z Taryby.

Litoŭski pasoł u Berlinie, Šaŭlis, maje pry sabie rajčaha pasolstwa Uryckaha, sekretara pasolstwa Penskajtisa, dyplomatyčnaha kurjera Krasianskas i ŭradnikaŭ (čynoŭnikaŭ) Chadakaŭskacie i Radziwikajcie.

Pry nowaŭtworanym ministerstwie jość departament abarony kraju.

U litoŭskich kołach nia raz wykazawałasia na wieta ci prymać u milicyju, što budzie arhanizawana b. sałdat ruskaj armii, ci moža było-b lapiej uziać pad aružža nawabrancaŭ 1895, 6, 7 i 8 h. Hetyja ludzi nia byli ŭ Rasiei pad upływam bolšewickaha ruchu.

Bałtyka.

Z pryčyny rewolucyi ŭ Niamieččynie ŭ Bałtycy ŭtwarylisia wi ŭrady łatyski ŭ Ryzie i estonski u Rewell. Nowaarhanizawanaja łatyskaja Rada ŭ Ryzie pakinuła 20% miesc nie łatyšom Nie łatyšy mohuć taksama być čłenami ministerstwa. Pamočnik ministra škoł i kultu pawinien być niemiec.

Krajowaja palicyja ŭ Kurlandyi.

Arhanizacyja krajowaj palicyi ŭ Kurlandyi idzie šybka ŭpierad. Kožny čaławiek dastaŭ ŭ miesiac 223 marki i kwateru. Chto žadaje pastupić u palicyju pawinien zajaŭlacca ŭ swajho krejsthautmana. Umieć pańiamiecku nie kaniečna.

„Łatwija".

Nowaŭtworanaja łatyšskaja respublika (Łatwija) wybrała swaim pieršym ministram Karla Ulmana, nacyjanalnyja farby: čyrwony, biely i čyrwony.

Prośba estoncaŭ.

Nowaŭtworany ŭ Rewell estonski ŭrad źwiarnuŭsia da niamieckaj hładnaj kamandy z prośbaj pakinuć u Bałtycy niamieckaje wojska dla abarony paradku.

Razumny pastupak.

U adozwie časowaha ŭradu Polščy 13 listapada 1918 h. miž inšymi jość hetkaje: „palakoŭ, nasialajučych ziemli b. Wialikaha Kniažtwa Litoŭskaha my zaklikaiem da adbudowy Litoŭskaj dziaržawy ŭ starych histaryčnych hranicach u braterskaj zhodzie z narodami litoŭskim i biełaruskim».

Złučanaja Rada Bałtyki źwiarnułasia z prośbaj da ciapierašniaha ŭradu ŭ Berlinie nia wywodzić niamieckaha wojska z Bałtyki datul, pakul tam nia budzie arhanizawana krajowaja abarona

Polski wizyt u Biełastoku.

U krytyčnyja dni niamieckaj rewolucyi polskija legionery z čaściaj padwučanych imi žycharaŭ pačali rabawać mahazyny, transporty i psawać telefony i telehrafy ŭ pawietach Wilenskim wiaskowym, Małackim, Świrwinckim, Radunskim i ŭsim Biełastockim wokruhu. Asabliwa surjoznaje było pałažeńnie ŭ samym Biełastoku. Bylo nakazana ab pryjeździe polskich band i polskich legionieraŭ z pad Waršawy. 11-ha i 12-ha listapada Sałdackaja Rada ŭ Biełastoku wiała pierahawory z polskimi bandami. Damahańnie zdać aružža i miesta pałakom niemcy adkinuli. 14-ha listapada pryjechali na čybuncy 2 roty polskich legionieraŭ, zaniali wagzał i patrabawali zdačy miesta Paśla katehoryčnaj admowy pałaki z ničym pajechali nazad u Waršawu.

Cymmerle i pałaki.

Z pryčyny wiadomaj adozwy polskaha kamitetu ab utwareńni časowaha ŭradu Litwy niamiecki hieneralny kamisar, Cymmerle, publikuje adozwu, u katoraj padčyrkiwaje pahlad niamieckaha ŭradu, što časowy ŭrad Litwy budzie arhanizawany Tarybaju z učaściem usich nacyjanalnaściej kraju, i što niamiecki ŭrad adnosicca negatyŭna da sproby pałakoŭ utwaryć časowy ŭrad.

Hetkaje ŭchopliwańnie zakatna charaktaryzujecca zwarotam mowy: Pojdam u Žycin u dzieŭki! h. zn. jak ciapier u nas chodziać u jahady, u hryby.

Kupała. Kupała, jak wiedama letniaje pahanskaje śwata bohu Sonca, katory dachodzić u lipni najwialikšaje swaje mahutnaści i siły. Daŭniejšy sławianie pradstaŭlali hetuju žywatwornuju siłu dobrym boham Kapałaj, katoramu i ŭstanawiŭ adpawiednaje śwata. Abradny bok śwata adbiŭ u sabie relihijnyja pahlady starawiečnaha čaławieka i ŭčućci jaho dušy. I woś, kab jak należycca sustreć hadawy ŭračysty wyjezd Sonca na załatych kałosach, ludzi z poŭnačy wychodzili na wysokija ŭzhorki, dastawali tam ahoń z jasienia, raskładali kastry i z pieśniami skakali cieraz ich da samaha ŭschodu sonca.

Hety zwyčaj užywajecca miascami ŭ nas na Biełarusi da apošniaba času. Uvačy na 24 lipnia karahody (toŭpy) maładzieży źbirajucca na wulicy i wiesiałacca nawakoł zapalenych ahnioŭ da rańnia, da wyjezdu sonca, katoraje ŭ hety mament, rassypajecca pa niebie, ihraje i skača. Robiacca hulni, skoki, karahody. Usiu noč piajuć pieśni Kupałcy, dalikatnyja i chapajučyja za dušu. U hetych pieśniach wielmi žywa namalawany Kupałka—boh płodnaści. Jon pakazany dziwam na bystrym kani, uwieś u załacie:

Sładziś Kupałka
Na płocie
Usia hałowańka
U złocie!
Prosić ŭ Boha
Pahody
Na hetu nočku
Wiasiołu:
Oj daj, Božačka,
Pahodu,
Na hetu nočku
Wiasiołu!
Buduć muzyki
Ihraci,
Krasny dziewački
Hulaci,
Staryja baby
Siadzieci,
Na hetą dziwa
Hladzieci! *)

* * *

Išła Kupałka
Siałom-siałom,
Zakryŭšy wočki
Piarom-piarom!
Jaje ličańka —
Kruhłowieńka,
A hałowańka —
Załocieńka.
Da žyje ludzi
Dziwilisia
Što jšła Kupałka
Žanicisia!
Kupałka reču
Hawaryła:
Jakija ludzi
Dziunieńkija?

*) Wioska Chanchołicy

Nia hetkim siałom
Ja chadziła,
Nia hetkaja dziwa
Tam widzieła:
Ščuka rybačka
Krosny tkała,
A rak-niebarak
Ceŭki sukaŭ!.. *)

* * *

Oj, nietu nietu
Kupališaha,
Oj niet Iwańki
Usio našaha!
Piaškom na wułku
Nia wychodzie,
A na koniku,
Wyjaždžaje.
Oj, jaho konik
Bystrusieńki
Chwościkam wułku
Padmiataje,
Hryŭkaju słončyk
Pakrywaje.
Wuškami woška
Wysłuchaje;
Wočkami dziewak
Wyhladaje;
Da Kupališu
Wybirajel.. **)

* * *

*) Jurjewa.
**) Jurjewa

(Dalej budzie).

Za Doŭbora-Muśnickaha.

Sialanie, ŭ Mienščynie nad katorymi ždziekawali polskija legionery hien. Doŭbora-Muśnickaha, ciapier mściacca za heta na miascowych polskich panoch. Bywali ŭžo zbarońni zabiŭstwa panoŭ.

Našym tutejšym panom heta pieraściaroha, kab i jany nia puścilisia na awanturu i ždziek nad sialanami, jak heta zrabiŭ polski korpus hien. Doŭbora-Muśnickaha.

Etnohrafy»

U niamieckim žurnale „Jugend" u raskazie «Kapiejka» možna čytać hetki adrywak: „Jon (wajennapałonny) byŭ ščyry biełarus, mieŭ świetłuju, jak piana, baradu i byŭ rodam z Radomskaj hub."

MIENSK. Niamieckaje wojska pakinuli 21 listapada Polacak, Žłobin i Rahačoŭ. U etapnaj terytoryi źjawilisia razbojnickija bolševickija bandy. Hetak la stancyi Nieharełaja, Krasnałuki, Maładečna.

MIENSK. Z pryčyny taho, što chutka niamieckaje wojska pakinie Miensk niamieckaja hazeta 10 j armii waročajecca nazad u Wilniu.

BIEŁASTOK. Pałažeńnie tut blizu normalnaje. U akaličnych pawietach bywajuć tołki adzinočnyja zdareńni rabunki. Znosiny čyhunkaj z Biełastoku z pahraničnaj stancyjaj Prostkieu uznoŭ naładžana.

HORADNA. 17 listapada adbylisia pierahawory miž komendanturaj, Sałdackaj Radaj, pawietawym načalstwam i polskaj wartaj. Niamieckaja ŭłada pryznaje jak polskuju, tak i inšyja nacyjanalnyja warty, katoryja mohuć utwarycca. Člény warty pawinny nasić wydanuju niemieckaj uładaj pawiazku z štemplem niamieckaj komendantury Horadna. Warta nia maje prawa ustupić u miesta Horadna i na wakolicy ŭ okruzie troch kilometr. Sprečki miž niamieckimi wajennymi i polskimi wartaŭnikami raźbirajucca kamisijaj z pradstaŭnikoŭ niamieckaj wajennaj ułady i polskaj wajennaj rady.

MITAWA. Milicyja Bałtyki prymaje samachwotnikaŭ na słužbu. Jany dastujuć u dzień piać marak na ŭsim hatowym. Niamiecki nacyjanalny sajuz zrabiŭ užo kroki, kab samachwotniki z Bałtyki, katoryja byli ŭ niamieckuju armiju, wiarnulisia ŭ baćkaŭščynu i stalisia milicijanerami.

LIBAWA. Staraja miastowaja duma raspuščana. Nowaja miastowaja duma składajecca z 30-ch pradstaŭnikoŭ rabotnickaj łatyskaj partyi, 14-ch łatyšoŭ inšych partyi, 6 ch niemcaŭ, 6 ch žydoŭ, 2 ch ličwinoŭ 1-ha rasiejca i 1 palaka.

LANDWAROWA. Armiejski budaŭničy adździeł pradaje tut dźwie tysiačy telehrafnych słupoŭ.

ARANY. Armiejski budaŭničy addzieł pradaje tut 4 tysiačy telehrafnych słupoŭ.

PYTAŁAWA, Pskoŭskaj hub. Tut zadzieržali niamieckija patruli dezertyra bolševika, što mieŭ z saboj zašytymi 3 funty «kierenak» i carskich rubloŭ. Na wypytach jon skazaŭ, što jamu dazwoleła służyć u čyrwonaj hwardyi. zajmacca rabunkami i złodziejstwam i što jon choča wiarnucca da ludzkaha žyćcia.

KOUNA. „Die neue Zeit" drukuje ściah abwiestak, ab šukańnie wywiezienych z kwater uciekačoŭ rojali.

Ukraina.

BERLIN. 21.XI. Ukrainskaje presbiuro ŭ Lozańnie nakazywaje: «paśla ŭpornych bitwaŭ Kieŭ musiŭ być pakinieny dzieła bolševickaj niebaspečnaści z poŭnačy i maskoŭskaj z paŭdniowaha ŭschodu. Urad u Kijewie było skiniena i ŭtworana zamiesta jaho maskalafilskaje. Nacyjanalnaje sabrańnie ŭciakło ŭ Biełuju Carkwu. Hetman Skoropadzki pierajšoŭ na staranu maskalafitaŭ. Dyktataram Ukrainy naznačany hien. Denikin. Jon apublikawaŭ hetkuju prahramu: «adnoŭlenaja Rasieja, baraćba procŭ bolševictwa, sajuz z zachodnimi dziaržawami.

WIENA. (Korespodencbiuro) Ukrainski ŭpoŭnamočany Wasilko nakazawaje, što Lwoŭ Borysłaŭ jšćo zusim u rukach ukraincaŭ. Polskija wojski što tam byli, paśla ŭpornych bitwaŭ uziaty ŭ pałon. Pieramyšl abstupleny ukraincami i musić zdacca ŭ karotki čas, bo niama charčoŭ.

Z Polščy.

WIENA. Zdareńni ŭ zachodniaj Halicyi raźwiwajucca ŭ wajnu dla źniščeńnia žydoŭ. Užo balej čymsia z sto miascoŭ jość strašnyja padrobnaści ab pahromach. Bresko, žydoŭskija damy padpalawali, a ŭciakajučych žycharaŭ padstreliwali. Zdareńni napaminajuć, nawet pierawyššajuć žydoŭskija pahromy ŭ carskaj Rasiei.

BERLIN. U Polščy anarchija. Bandytyzm wielmi šyrycca pa wioskach. Niebaspiečnaść raście.

U Siedlcach u žydoŭskim pahromie zabita 6 žydoŭ. U rabunkach prymali ŭčaściе legionery, a tak sama studenty i lepšyja klasy nasialeńnia.

BERLIN. U halicyjskich miastoch Jawercy i Suter unačy na 16 byli strašnyja žydoŭskija pahromy. Žydy Dombrowa i Šakowa musili ŭciakać u čym stajali. Usia majemaść žydoŭ zrabawana i spalena.

WIESTKI Z RASIEI.

KOPENHAGA. Skandynaŭskija hasudarstwy, jak nakazawajuć hazety, pastanawili ŭziać swaich pradstaŭnikoŭ z Rasiei i wydalili pradstaŭnikoŭ ruskaha ŭradu z swaich krajoŭ.

BERLIN. Prezydent Wilson nakazaŭ capierašniamu niamieckamu ŭradu, što ŭ prypadku przjezdu pradstaŭnika bolševickaja ŭradu sajuźniki zaraz-ža parwuć zroblenaje zamireńnie.

HELSINGFORS. Jak nakazawajuć z sajuźnickich koł hatujecca nastupleńnie sajuźnikaŭ prociŭ uradu radaŭ. Z Bałkan nastupaje dužaja armija, piarednija časci katoraj zaniali ŭžo Besarabiju i Adesu. Inšaje wajska jdzie na Kijeŭ. Z poŭnačy iduć anhličanie z Murmanskahą ŭźbiareźža. Aprača hetaha pačniecca pachod z boku Finlandyi.

Pawodłuh nowych nakazaŭ 30% bolševickich wojskaŭ składajecca z niamieckich i wenhierskich wajennapałonnych pad žydoŭskim načalstwam. Tworycca 40 nowych dywizij.

Z usiaho świetu.

NJU-JORK. Amerykanskija hazety nakazawajuć, što Ameryka na mirnym kongresie manicca źniščyć anhlickaja panawańnia na mory i dabicca swabody moraŭ, jak heta razumiejuć amerykancy.

Ameryka, jak nakazawaje wajennny i marski minister, manicca i dalej wieści swajo ŭzbrojeńnie i padzieržywać i ŭ spakojny čas swaju suchaputnuju armiju.

LONDON (Reŭter). 21.XI. Siahońnia pieradadziena anhlickamu hłaŭnakamandujučamu na mory hłaŭnaja čaść niamieckaha wajennaha flotu.

LONDON (Reŭter). 21.XI. Brytanskija aficery pryniali siahońnia i ŭčora wialikuju čaść niamieckaj artyleryi.

BERLIN. Z Rejnskaj prowincyi, Bawaryi, Badena nakazawajuć ab protestach usich inšym prociŭ sprob partyi Spartakowe dapuścić sklikańnia nacyjanalnaha sejmu i ŭtwaryć, tak zwanuju dyktaturu proletaryjata.

BERLIN. Z usich bakoŭ Niamieččyny nakazywajuć ab protestach Rabotnickich Sałdackich Radaŭ prociŭ hrupy Spartaha (Libknechta, i damahajucca zaraz-ža sklikać nacyjanalny sejm. Z Bawaryi, Wiurtenburha i inšych čaściej paŭdniowaj Niamieččyny, što kali-b bolševiki uziali wierch ŭ Berlinie, hetyja čaści addzielacca paŭnočnaj Niamieččyny i ŭtwarać asobnaje hasudarstwa Paŭdniowuju Niamieččynu z stalicaj u Frankfurcie.

BERLIN. 23.XI. Niamiecki ŭrad zajawiŭ samy enerhičny protest prociŭ narušeńnia sajuźnikami warunkaŭ zamireńnia. Z usiaho abchodžańnia sajuźnikaŭ widać, što jany maniacca pryčzirkami zrabić konfikt i hetym dać mahčymaść parwać zamireńnie i zaniać Niamieččynu. Možna zrabić časowa gwałt niamieckamu narodu, ale jon nie pierastanie žyć i zdabudzie swajo prawa.

Kala wajny.

BERLIN. (W.T.B.). 20.XI. Niamieckija ŭpaŭnamočanyja, kab wieści pierahawory ab zamireńni, nakazawajuć, što z pryčyny karotkaha termina naznačanaha dla adychodu niamieckaha wojska trudnaści pawialičawajucca. Hrazić katastrofa, źwiazanaja z rabunkami i zbrojnym supraciŭleńniem prociŭ nastupajučych niepryjacielaŭ. Asabliwa wialikaja niebaspečnaść, kali pahoda pahoršaje.

ABWIESTKI.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwa «Homan». Redaktar Jazep Saławiei.